

חוק המים (תיקון מס' 4), תשכ"ה-1965 *

הוספת סעיף 22א

1. בסימן ג', לפרק השני לחוק המים, תשי"ט-1959: (להלן - החוק העיקרי), בראש הסימן, יבוא סעיף זה:

22א. (א) לא יקים אדם מיתקן, מכון או מבנה המיועדים להפקת מים או להטייתם ממקור אחר, למעט הפקה או הטיה ממערכות חלוקת מים הנמצאות ברשותו של אדם המשתמש במים כדין, אלא על פי רשיון הקמה מאת נציב המים ובהתאם לתנאי הרשיון (להלן - רשיון הקמה); להקמת מיתקן, מכון או מבנה כאמור במקור מים המשמש גם לשיט, יהיה מתן הרשיון טעון הסכמתו של שר התחבורה או מי שהוסמך על ידיו לענין זה. (ב) אין הוראות סעיף זה באות לגרוע מהוראות חוק הפיקוח על קידוחי מים, תשט"ו-1955², וחוק הניקוז וההגנה מפני שטפונות, תשי"ח-1957³.

(ג) הרואה עצמו נפגע מסירוב נציב המים לתת רשיון הקמה, או מתנאי הרשיון, רשאי לערור על כך תוך 21 יום בפני בית הדין.

2. אחרי סעיף 44 לחוק העיקרי יבוא:

הוספת סימן ה'
לפרק השני

"סימן ה': החדרת מים

44א. "החדרת מים" - פעולה מתוכננת של הכנסת מים לתת-קרקע מכל מקור שהוא, לרבות מי שטפונות, מי ניקוז ומי שופכין, ובכל צורה שהיא, בין על ידי התדרה ישירה לתוך בארות, בורות או קידוח ובין על ידי גרימת חלחול המים מפני הקרקע לתת-הקרקע.

44ב. אין להחזיר מים אלא לאחת המטרות המנויות בסעיף 44א ועל פי רשיון מאת נציב המים ובהתאם לתנאי הרשיון (להלן - רשיון החדרה).

44ג. ואלה מטרות החדרה:

- (1) מילוי תוזר מלאכותי כתוספת למילוי החוזר הטבעי, לשם הפקת מים תקינה ממקור מים פלוני;
- (2) אגירה עונתית ורב-שנתית של מים;
- (3) כל מטרה אחרת שיקבע שר החקלאות לאחר התייעצות במועצת המים, ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת.

44ד. (א) מי שמבקש רשיון החדרה יגיש לנציב המים תכנית החדרה שתפרט, בין השאר, את -

- (1) מטרת החדרה;
- (2) מקום החדרה;
- (3) גבולות האזור המשוערים בהם תורגש השפעת החדרה על המצב ההידרולוגי הקיים הן באופן ישיר והן באופן עקיף (להלן - אזור החדרה), ורשימת הספקים והמפיקים הנמצאים באזור זה;

* נחקבל כנסת ביום 1' בתמוז תשכ"ה (7 ביולי 1965); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בח"ח 622, תשכ"ד, עמ' 278.

1 ס"ח תשי"ט, עמ' 169; ס"ח תש"ך, עמ' 10; ס"ח תשכ"א, עמ' 175, עמ' 193.

2 ס"ח תשט"ו, עמ' 84.

3 ס"ח תשי"ח, עמ' 4.

(4) כמות המים ואיכותם המשוערת שבכוונתו להחדיר והכמות שניתן יהיה להפיק בעקבות ההחדרה ממקורות המים באזור ההחדרה;

(5) אומדן ההוצאות הקשורות בפעולות ההחדרה;

(6) תחזית השפעת ההחדרה על מקורות המים כתוצאה ממהילת מים מאיכויות שונות;

(7) תיאור טכני של פעולות ההחדרה;

(8) אמצעי המעקב לשם בדיקה תקופתית של השפעת ההחדרה על מקורות המים באזור.

(ב) נציב המים רשאי לדרוש מהמחדיר פרטים נוספים על אלה שבסעיף קטן (א), כאשר נראה לו כי הפרטים האמורים הם הכרחיים לשם בדיקתה ואישורה של תכנית ההחדרה, לרבות הצעות בדבר תכניות חלופות לתוספת מים לאזור, אם מצא כי הדבר נדרש לשם שיפור מצב הספקת המים באזור.

144. (א) העתק תכנית החדרה יוצג לתקופה של 60 יום במשרד הרשות המקומית, ואם אין כזה במשרד הממונה על המחוז שבתחומם רוצים לבצע את ההחדרה, וכן במקומות שייקבעו על ידי נציב המים. הרשות המקומית תודיע לישובים המואגדים בתוכה על ההצגה.

שמיעת טענות
לפני מתן רשיון
החדרה

(ב) לא יאשר נציב המים תכנית החדרה ולא יתן רשיון החדרה, אלא לאחר שנתן, תוך התקופה האמורה, לכל מפיק, ספק או צרכן מים באזור ההחדרה הזדמנות להשמיע, בדרך שתיקבע בתקנות, את הצעותיו, טענותיו או התנגדותו לתכנית ההחדרה.

144. לא יאשר נציב המים תכנית החדרה העשויה לסגוע באיכות המים באזור ההחדרה עד כדי כך שהמים לא יהיו ראויים לשימוש לו נועדו באזור, אלא אם הוכיח המחדיר, להנחת דעתו של נציב המים, שיעמיד לרשות הספק, או הצרכן, שאיכות המים שלו ירדה כאמור, מים ממקור חלוף, באיכות הראויה לשימוש לו נועדו המים באזור.

שמירה על איכות
המים

144. (א) ברשיון ההחדרה ייקבעו, בין השאר, הפרטים הבאים:

- (1) מטרת ההחדרה;
- (2) כמויות המים המיועדים להחדרה;
- (3) מערכות המים שמהן יילקחו המים;
- (4) התנאים הטכניים לצורת ההחדרה;
- (5) מקומות ההחדרה ומועדיה;
- (6) איכות המים המוחדרים.

תכנון של רשיון
החדרה

(ב) רשיון ההחדרה יציין את הספקים והמפיקים המיועדים ליהנות מפעולה זו או עלולים להיסגע ממנה, באופן ישיר או עקיף, וכמויות המים העשויות לעלות בחלקו של כל אחד מהם מהכמות המוחדרת.

144. העתק רשיון ההחדרה יוצג במשרד הרשות המקומית ואם אין כזה – במשרד הממונה על המחוז, שבתחומם מבוצעת ההחדרה וכן במקומות שייקבעו על ידי נציב המים. הרשות המקומית תודיע לישובים המואגדים

פרטים רשיון
החדרה

בתוכה על ההצגה. כל אדם רשאי לעיין בהעתק רשיון ההחזרה חנינם; הודעה על הצגת הרשיון תפורסם בעתונים יומיים הנקראים במקום בנוסף על כל דרך אחרת שורה עליה נציב המים.

ע"ר 44ט. מי שרואה את עצמו נפגע מהחלטת נציב המים בדבר מתן רשיון החדרה או הסירוב לתיתו או מפרט שנקבע או צויין ברשיון כאמור, רשאי לערור על כך לבית הדין תוך 30 יום מיום שניתנה הודעה על החלטת נציב המים בדבר מתן הרשיון או הסירוב לתיתו.

בדיקה תקופתית 44א. (א) על המחזיר לנקוט כל הפעולות שייקבעו על ידי נציב המים, ברשיון ההחדרה או בדרך אחרת, לשם בדיקה תקופתית של השפעת פעולות ההחדרה על מקורות המים באזור ועל איכות המים שבהם. (ב) תוצאות הבדיקה ייערכו בכתב ויהיו פתוחות לעיון הציבור במקומות שיקבע נציב המים.

דרישה להפסקת ההחדרה 44א. (א) מסתבר מהבדיקות התקופתיות הנערכות לפי סעיף 44 שהחדרת המים גרמה לכך שאין המים ראויים עוד לשימוש שנועדו לו, או כאשר קיים חשש סביר כי המים לא יהיו ראויים לשימוש זה, רשאי נציב המים, בין על דעתו ובין על פי בקשת מי שרואה עצמו נפגע מכך, להורות שהחדרת המים תופסק או שכמות המים המוחזרים תופחת או שמספר מקומות ההחדרה יוקטן, הכל בהתאם להוראות נציב המים; על החלטת נציב המים להורות על הפסקת ההחדרה או הקטנתה או על הסירוב להורות כן, ניתן לערור בפני בית הדין. (ב) אין הערר מפסיק את ההחדרה אלא אם החליט על כך בית הדין.

שינויים בתכנית 44ב. הוראות הסעיפים 44 ו-44א יחולו גם על שינויים בתכנית ההחדרה, אולם אם אין שינוי משום פגיעה בזכויות, רשאי נציב המים לפטור מהצגה לפי סעיף 44ה.

החדרה למטרת אנירה 44ג. החדרה למטרת אנירה לא תקנה לספקים, מפיקים או צרכנים זכות לתוספת מים לכמות שנקבעה להם כחוק ולא תשמש עילה לביטול הסדרי קיצוב באזור פלוני, אולם אין בכך כדי לפגוע בזכותו של ספק, מפיק או צרכן לדרוש תוספת מים לשם שטיפת מלחים, כפי שייקבע בהסדרי הקיצוב ובתקנות הקיצוב.

תיאומים ברשיון הפקה 44ד. (א) נרשמה ברשיון ההחדרה כמות מים שתעמוד לרשותו של ספק או מפיק פלוני, יקבע נציב המים ברשיון ההפקה של אותו ספק או מפיק את כמות המים שמוותר להם להפיק, לספק או לצרוך, בשים לב למצב ההידרולוגי שהיה קיים לולא נעשו פעולות ההחדרה, וכן את כמות המים שמוותר להם להפיק או לספק או לצרוך בשים לב לכמויות שהוחדרו למקורות שמהם הם מפיקים מים. (ב) ברשיון הפקה הניתן לספק ייקבעו כמויות המים העומדות לרשותם של צרכניו מהמים שנרכשו מהמחזיר.

(ג) כמויות המים המוחדרות יחולקו, אם ניתן הדבר להנחת דעתו של נציב המים, בהתאם לתכנית ההחדרה, באופן יחסי בין כל מפיקי המים וצרכני המים הנכללים בתכנית ההחדרה שאושרה כדין.

(ד) הרואה עצמו נפגע על ידי החלטת נציב המים על פי סעיף זה, רשאי לערור על כך תוך 21 יום בפני בית הדין.

44טו. אישר נציב המים תכנית החדרה וניתן רשיון החדרה כהתאם, זכאים הספקים והמפיקים לקבל מהמחדיר תמורת תשלום את כמויות המים העולות בחלקם בהתאם לרישוי.

הזכות למים מוחדרים

44טז. (א) גובה התשלום כאמור בסעיף 44טו ייקבע בתעריף על פי סעיף 112 ו-113 (ב); כל עוד לא מצא השר מקום לקבוע תעריף, ייקבע גובה התשלום בהסכם בין המחדיר לבין הספקים והמפיקים, ובאין הסכם יכריע נציב המים; על החלטתו של נציב המים ניתן לערור לבית הדין; הערר אינו מעכב את התשלום כפי שנקבע על ידי הנציב, אלא אם הורה על כך בית הדין.

רכישת מים מוחדרים

(ב) לפני שייקבע תשלום לענין זה, הן בדרך של הסכם בין הספק למחדיר והן בדרך של תעריף או הכרעת נציב המים, תינתן לספקים, ולצרכנים, שעליהם הוא יחול, הזדמנות להשמיע טענות והצעות, בדרך שתיקבע בתקנות.

44יז. ספק, מפיק או צרכן רשאים לוותר על חלקם במים שנוספו על ידי פעולות ההחדרה, תוך 60 יום מאישור תכנית ההחדרה; ויתרו כאמור, רשאי נציב המים להעביר את הזכות למים אלה לספק, מפיק או צרכן אחר, הנמצאים בתחום תכנית ההחדרה, ורשיונות ההפקה וההחדרה ישונו בהתאם לכך; נציב המים רשאי להאריך את המועד האמור אם לדעתו נסיבות הענין מצדיקות זאת.

ויתור על הזכות למים מוחדרים

44יח. ספק או מפיק רשאי להשתמש במים המוחדרים רק לאחר שהגיע להסדר עם המחדיר בדבר תשלום עבור חלקו במים המוחדרים ונתן התחייבות להסדרת התשלומים עבור המים המוחדרים, בתנאים שאושרו על-ידי נציב המים. לא הגיעו הצדדים להסכם בענין זה – ייקבעו התנאים על-ידי נציב המים, אולם רשאי כל אחד מן הצדדים, במקום זאת, לפנות לבית הדין על-מנת שיקבע את התנאים המתאימים.

תחילת הזכות לשימוש במים מוחדרים

44יט. (א) ספק שרכש מים ממחדיר, רשאי להטיל על צרכניו את התשלום ששליו לשלם בקשר למים שרכש, באופן סרופורציונלי לכמות המים שנקבעה לאותם צרכנים ברשיונות שניתנו על-פי חוק זה, וסופקה כדין.

חלוקת התשלומים

(ב) הטלת התשלום תיעשה על-פי כללים שיקבע שר החקלאות לאחר התייעצות במועצת המים; כל עוד לא נקבעו כללים כאמור, תיעשה הטלת התשלום בהסכם בין הספק לצרכניו, ובאין הסכם, יכריע נציב המים, אשר על החלטתו ניתן לערור לבית הדין.

(ג) היו הספק או הצרכן רשות מקומית, ייקבעו כללים כאמור לאחר התייעצות עם שר הפנים.

44כ. (א) המחדיר יהיה רשאי לקרוא את מד המים של כל ספק שרכש ממנו מים, והוא יהיה מוסמך לשם כך להיכנס, באישור נציב המים, ועל פי כללים שייקבעו על-ידי הנציב, למכוני המים ולבארות של הספקים והמפיקים. ואולם, החזקת מד המים במצב תקין מוטלת על הספק או המפיק.

מדירת מים

(ב) לא ייכנס המחזיר למכוני המים ולבארות של הספקים והמפיקים כאמור בסעיף קטן (א) אלא בנוכחות הספק או המפיק, זולת אם סירב הספק או המפיק להילוות למחזיר בכניסתו.

44כא. (א) אדם רשאי להגיש במקום תכנית החדרה לפי סעיף 744 הצעת-תכנית חלופה שתקבע שבמקום שיוחדרו כמויות מים על-ידו באזור פלוני, יועמדו מים נוספים לרשות הספקים והמפיקים הנכללים באזור, בשיטות הבאות:

- (1) הספקת מים ישירה, באמצעותו או באמצעות ספק אחר;
- (2) השתקת בארות שברשותו והעמדת המים אשר לא יוספו על-ידו לרשות הספקים והמפיקים שבאזור להספק מהבארות שברשותם.

(ב) שוכנע נציב המים כי על-ידי הפעלת השיטות האמורות יועמד לרשות הספקים והמפיקים באזור אותן כמויות מים שהיו עומדות לרשותם לולא נעשתה פעולת ההחדרה כמשמעותה בסימן זה – רשאי הוא לאשר את התכנית האמורה ולהכליל בה את השיטות האמורות, ומשעשה כן יחולו הוראות סימן זה על המים המוספים לספקים באזור ועל תנאי הספקתם, כאילו הוחדרו המים כאמור בסעיף 44א.

44כב. (א) מי שבעבר הפיק או צרך מים ממקורות אשר לא נדלדלו עד כדי הצורך להחזיר מים למטרה שבסעיף 44ג (1) או ליתן תוספת מים מאיכות ירודה, ונגרמו נזקים למטעיו או לגידוליו הקיימים, או שנפגם טיב הקרקע עד כדי כך שלא ניתן לגדל בה באופן משקי את הגידולים שעליהם מושתת המשק החקלאי באזור, או שנגרמו נזקים למיתקני תעשייה ומלאכה כתוצאה מפעולות החדרה שנעשו לפי סימן זה, יהיה זכאי לפי-צויים מאוצר המדינה.

(ב) מי שנגרם לו נזק כאמור כתוצאה מירידת טיב המים על ידי מהילת מים מאיכויות שונות, יהיה זכאי לפיצויים מאוצר המדינה, ובלבד שהצורך במהילת מים מאיכויות שונות לא נגרם כתוצאה מדלדול מקורות המים מהם הפיק או צרך מים.

(ג) באין הסכמה בין הדורש לבין נציב המים בדבר שיעור הפיצויים, צורתם ותנאי תשלומם, יכריע בית הדין.

(ד) שר החקלאות יקבע, לאחר התייעצות במועצת המים ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, כללים לחישוב הפיצויים לפי סימן זה.

44כג. נציב המים ימסור לוועדת הכלכלה של הכנסת דין וחשבון על תכניות ההחדרה שאושרו על ידיו ועל פעולות ההחדרה שנעשו. במועדים שתקבע ועדת הכלכלה, ולפחות פעם אחת בשנה, במשך חמש שנים מיום פרסום סימן זה.

59" (א) מקימה או הקימה רשות מים אזורית, שאיננה כבעלות המדינה, מפעל מים בניגוד לתנאי רשיון ההקמה שניתן לה לפי סעיף 22א או בניגוד

לתקנות החלות על הקמת מפעל מים כאמור, רשאי שר החקלאות, לאחר שהתרה בה בכתב, לנקוט את הצעדים הבאים, כולם או מקצתם:

- (1) לעשות כל הדרוש תיקון, ומשעשה כן לגבות מרשות המים את כל ההוצאות הכרוכות בכך;
- (2) לבטל את ההסמכה להיות רשות מים ומשעשה כן רשאי הוא להורות לנציב המים שישראלים את הקמת המפעל בדרך ובתנאים שיקבע, עד שיועבר המפעל לידי רשות מים אחרת או לידי המדינה, הכל כפי שיקבע השר.

החלפת סעיף 90

4. במקום סעיף 90 לחוק העיקרי יבוא:

90. (א) ואלה זכאים לפיצויים מרשות המים, מבלי לגרוע מזכויות על פי כל דין אחר:

- (1) הבעלים והחוכרים של מקרקעין שנתפסו לצמיתות על ידי רשות המים, וכן מי שהיה לו במקרקעין אלה ערב התפיסה שעבוד, עיקול או זכות אחרת;
- (2) מי שנגרם לו נזק על ידי –

(א) שלילה זמנית של ההנאה במקרקעין או של השימוש הסביר בהם, או הפחתת ערכם של יכולים או השמדתם – אם כתוצאה מפעולות להקמת מפעל מים או לניהולו ואם כתוצאה מליקויים או קלקולים במיתקני המפעל;

(ב) שלילתו של מקור מים שפרנסתו היתה עליו, או ניתוקו ממקור מים שממנו היה מקבל מים, או החלפת מקור המים;

(ג) סירוב נציב המים לתת היתר לפי סעיף 85.

(ב) האמור בסעיף קטן (א) אינו גורע מזכותו של התובע פיצויים על סיו בבית הדין, לצרף לתובענתו כל עילת תביעה הנובעת מנזק שנגרם לו על ידי פעולה להקמת מפעל המים או לניהולו, או על ידי ליקויים או קלקולים במיתקני המפעל.

הוספת סעיף 91א

5. לאחר סעיף 91 לחוק העיקרי יבוא:

91א. תחילת הזכות לקבלת פיצויים לפי סימן זה מרשות המים היא מיום התפיסה או מיום גרימת הנזק, או תוך ששה חדשים מיום אישור התכנית לפי סעיף 72. הכל לפי המועד המוקדם יותר; אין סעיף זה בא לגרוע מהזכויות המוענקות לפי סעיף 79.

תיקון סעיף 93

6. בסעיף 93 לחוק העיקרי במקום סעיף קטן (א) יבוא:

“(א) שר החקלאות יקבע, לאחר התייעצות במועצת המים ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, כללים לחישוב פיצויים לפי סימן זה, לרבות הפיצויים בעין בשל תפיסת מקרקעין.”

תיקון סעיף 117

7. בסיפה של סעיף 117 לחוק העיקרי יימחקו המלים “ומהנחות המוענקות למים אלה”.

תיקון סעיף 118

8. בסעיף 118 לחוק העיקרי, במקום “מחושב לפי יחידות של כמות המים המסופקת” יבוא “מחושב לפי יחידות של כמות המים המוסקת”.

123א. התברר לאחר סיום שנת תקציב מסויימת, כי קרן האיוון גבתה במשך שנת התקציב, בעד מים המשמשים לייצור חקלאי ותעשייתי, סכומים העולים על עשרים האחוזים האמורים בסעיף 117, תעמיד הקרן את הסכומים העודפים לרשות הזכאים להם, בדרך שתיקבע בתקנות, כאחת משלוש שנות התקציב הבאות לאחר השנה האמורה.

"החזרת שלומים"

123ב. דין המדינה לענין היטלי איוון כדין כל ספק, מסיק או צרכן.

דין המדינה

123ג. למרות האמור בסעיף 116 (א) רשאית קרן האיוון לחלק מענקים מיוחדים בין צרכני מים מסויימים, על פי כללים שייקבעו מפעם לפעם על ידי שר החקלאות לאחר התייעצות במועצת המים, מתוך תקבולים מיוחדים שקיבלה ממקורות שונים זולת היטלי איוון.

פעולות מיוחדות

תיקון סעיף 126

10. בסעיף 126 לחוק העיקרי, במקום "36" יבוא "39".

תיקון סעיף 133

11. בסעיף 133 לחוק העיקרי, אחרי "לפי הוראות חוק זה" יבוא "או תכניות מפעלי מים גדולי היקף אחרות שנקבעו לכך על ידי שר החקלאות או נציב המים".

חיים גבתי
שר החקלאות

לוי אשכול
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון מס' 2), תשכ"ה-1965 *

תיקון סעיף 1

1. בסעיף 1 לחוק מס רכוש וקרן פיצויים, תשכ"א-1961 (להלן - החוק העיקרי) -

(1) בהגדרת "בעל", במקום פסקה (2), יבוא:

"(2) בצידוד ובמלאי - האדם המחזיק בהם, או מי שהוכח להנחת דעתו של המנהל שהוא בעלם; אלא שבכרכ רשום או חייב ברישום על פי פקודת התעבורה² - מי שחייב על-פיה באגרת רשיון לאותו רכב;"

(2) בהגדרת "צידוד" אחרי המלה "רכב", במקום "כמשמעותו בפקודת התעבורה, ולרבות רכב ששר התחבורה פטר אותו מהוראות הפקודה האמורה כולן או מקצתן" יבוא "רשום או חייב ברישום על פי פקודת התעבורה";

(3) אחרי הגדרת "קרקע" יבוא:

"רכב" - רכב מנועי כמשמעותו בפקודת התעבורה, גרור ונתמך, ולרבות רכב כאמור ששר התחבורה פטר אותו מהוראות הפקודה האמורה כולן או מקצתן;

"רכב פרטי", "רכב מסחרי" ו-"רכב עבודה" - כמשמעותם בפקודת התעבורה והם רכב מנועי;

"מונית", "גרור" ו-"נתמך" - כמשמעותם בתקנות התעבורה, תשכ"א-

1961³.

⁰ נתקבל בכנסת ביום ז' בתמוז תשכ"ה (7 ביולי 1965); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 652, תשכ"ה, עמ' 219.

¹ ס"ח תשכ"א, עמ' 100; ס"ח תשכ"ד, עמ' 91. ² דיני מדינת ישראל 7, תשכ"א, עמ' 173.

³ ק"ח תשכ"א, עמ' 1425.